

Naziv studija	SOCIOLOGIJA		
Naziv kolegija	KLASIČNE SOCIOLOGIJSKE TEORIJE KULTURE		
Status kolegija	izborni		
Godina	1.g. dipl. studija	Semestar	1.
ECTS bodovi	5		
Nastavnik	dr. sc. Vjeran Katunarić, red. prof.		
e-mail	vjeran.katunaric@unizd.hr		
vrijeme konzultacija	ponedjeljkom 15.00-16.00		
Suradnik / asistent			
e-mail			
vrijeme konzultacija			
Mjesto izvođenja nastave	Zadar		
Oblici izvođenja nastave	<p>Nastava će se sastojati od uvodnih predavanja i trodijelnih seminara: 1. izlaganja pojedinačnih studentskih bilježaka o temi, 2. 1-2 izlaganja na temu iz zadane seminarske literature; 3. zajednička diskusija i zaključci</p> <p>Na seminarske rasprave valja doći s pročitanim literaturom zadanom za pojedini termin.</p> <p>Za svaki seminar nastavnik određuje studenta/studenticu koji/koja izlaže seminarski rad i vodi raspravu.</p> <p>Tijekom trajanja kolegija svi/e polaznici/-ce moraju barem jednom izlagati seminarski rad.</p>		
Nastavno opterećenje P+S+V	6 sati tjedno		
Način provjere znanja i polaganja ispita	Znanje i vještine stečene radom u kolegiju će se provjeravati kroz izlaganje seminarskog rada i aktivnog sudjelovanja u seminarskim raspravama (20%), te na pismenom (40%) i usmenom ispitu (40%).		
Početak nastave	Završetak nastave		
Kolokviji	1. termin	2. termin	3. termin
Ispitni rokovi	1. termin	2. termin	3. termin
Ishodi učenja	<p>Nakon položenog ispita iz kolegija studenti(ce) će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opisati sociokulturni kontekst devetnaestog i početka dvadesetog stoljeća i objasniti njegov utjecaj na značenja pojma kulture u djelima klasične sociologije Upotrebom pojedinih teorijskih interpretacija razvitka društva i kulture objasniti glavne tendencije razvitka društava Francuske, SAD-a, Njemačke i Velike Britanije u gorespomenutom razdoblju 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Poznavati recepcije klasičnih teorijskih interpretacija kulture u modernim sociološkim teorijama • Interpretirati neke fenomene elitne i popularne kulture na osnovi odabranih interpretacija kulture u djelima socioloških klasika
Preuvjeti za upis	Upisana 1. godina diplomskog studija
Sadržaj kolegija	<p>Analiza značenja kulture u klasičnim sociološkim djelima započinje prikazom kulturnog i političkog konteksta u Europi iz kojeg nastaje sociologija: prosvjetiteljstvo, romantizam, imperijalizam i kolonijalizam, rasizam, evolucionizam; preobrazba carstava u nacije; širenje ideja demokracije, liberalizma i socijalizma na periferna područja u Europi i svijetu i njihov sudar s tradicijskim kulturama. Mjesto sociologije i različitih pravaca sociologije u kontekstu tih promjena.</p> <p>Poimanja kulture pojedinih klasičnih autora obrađuju se na četiri razine: a) relevantni tekstovi klasičnih autora s obzirom na glavna značenja kulture (npr. pojmovi vrijednosti, identitet, kolektivna svijest i reprezentacije/predodžbe, znanja, umjetnički oblici...); b) metasociologijski (filozofijski i drugi) izvori značenja kulture u pojedinih klasika sociologije; c) recepcija tih značenja kulture u suvremenoj sociologiji; d) zrcaljenje pojedinih značenja kulture u odabranim primjerima umjetničkih djela, pop-kulturne scene, itd., što je u osnovi slično načinu ilustracije socioloških pojmova u sociologijskim udžbenicima Nisbeta, Cosera, Kuvačića...</p> <p>Recepcija klasične sociologije kulture u suvremenim sociologijskim i drugim teorijama kulture.</p>
Obvezna literatura	<ul style="list-style-type: none"> • David Inglis and John Hughson: <i>Confronting Culture. Sociological Vistas</i>. Cambirdge: Polity Press, 2007, pogl. 1, 2 i 3 (str. 1-87) • Alvin W. Gouldner (1973): <i>Romanticism and Classicism: Deep Structures in Social Science</i>. http://www.autodidactproject.org/other/gouldner5.html • George Simmel: <i>Kontrapunkti kulture</i>. Ur. Vjeran Katunarić. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo, 2001., str. 7-111. • Robert A. Nisbet: <i>Sociološka tradicija</i>. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga, 2007., str. 21-65, 255-359. • Preporučljivo je koristiti i bilješke s predavanja i seminara
Dopunska literatura	<ul style="list-style-type: none"> • Turner, Bryan S.. <i>Classical sociology and cosmopolitanism: a critical defence of the social</i>. <i>British Journal of Sociology</i>, Mar2006, Vol. 57 Issue 1, p133-151. • Stoetzler, Marcel <i>Modern antisemitism and the emergence of sociology: an introduction</i>. <i>Patterns of Prejudice</i>, May2010, Vol. 44 Issue 2, p107-115. • Bodemann, Y. Michal: <i>Ethnos, race and nation</i>: Werner

	<p>Sombart, the Jews and classical German sociology. <i>Patterns of Prejudice</i>, May2010, Vol. 44 Issue 2, p117-136.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Renwick, Chris; Gunn, Richard C.: Demythologizing the machine: Patrick Geddes, Lewis Mumford, and classical sociology. <i>Journal of the History of the Behavioral Sciences</i>, Winter2008, Vol. 44 Issue 1, p59-7. • Chernilo, Daniel: Methodological nationalism and the domestic analogy: classical resources for their critique. <i>Cambridge Review of International Affairs</i>, Mar2010, Vol. 23 Issue 1, p87-10. • Turley Alan C. : Max Weber and the Sociology of Music. <i>Sociological Forum</i>, Vol. 16, No. 4 (Dec. 2001), 633-53 • Hall, John R. , Mary Jo Neitz, Marshall Battani: <i>Sociology on Culture</i>. Routledge, 2003 • Jenks, Chris: <i>Culture: critical concepts in sociology</i>.(4 volumes set). Routledge, 2002. • Katunarić, Vjeran (2007) <i>Lica kulture</i>. Zagreb: Izdanja Antibarbarus. • Drugi izvori na stranim jezicima mogu se koristiti u dogovoru s predmetnim nastavnikom.
Internetski izvori	Ebsco-baza i dostupni tekstovi na Internetu
Način praćenja kvalitete	Konzultacije o studentskoj percepciji nastave i zadovoljstvu načinom realizacije nastave (u tijeku semestra). Povratne informacije na kraju pojedinih tematskih cjelina.
Uvjeti za dobivanje potpisa	Usmeno izlaganje jednog seminarskog rada. Seminarski rad u pisanom obliku.
Način bodovanja kolokvija/seminara/vježbi /ispita	Znanje i vještine stečene radom u nastavi provjeravat će se kroz izlaganje seminarskog rada i sudjelovanja u seminarskim raspravama (30%), te završnom ispitnom radu (70%). Ispitni rad (najviše 15-20 stranica) sastavljen po uzoru na pregledni rad u časopisima (uvod, prikaz teme uz korištenje odgovarajuće literature,diskusija, zaključak). Tema ispitnog rada po mogućnosti će se određivati na osnovi teme seminarskog rada. Rok za predaju rada je dva tjedna (tjedan dana prije i nakon ispitnog roka). Nakon dobivanja ocjene i obrazloženja ocjene rada slijedi razgovor s nastavnikom u kojem student ili studentica komentira ocjenu, odnosno obrazloženje ocjene. Taj dio ispitne procedure u načelu nije isto što i usmeni ispit, ali student ili studentica ocjenu može podići odgovaranjem na dodatna pitanja nastavnika. Također, pozitivna ocjena ispitnog pisanog rada ne može se umanjiti.
Način formiranja konačne ocjene	Pored predaje seminarskog rada, studenti su dužni napisati ispitni rad na individualnu temu koju dodjeljuje nastavnik za svakog studenta i svaku studenticu, nakon čega se formira konačna ocjena.

Nastavne teme-predavanja			
Red. br.	Datum	Naslov	Literatura
1.		<p>Uvod u kolegij: tri uvodna predavanja o estetskoj i hermeneutičkoj sociologiji</p> <p>Kulturni i politički kontekst Europe u 19. stoljeću i početkom 20.st. Socijalne i sociologijske utopije u tom razdoblju.</p> <p>Razlike između povijesti sociologije i povijesti umjetnosti s obzirom na važnost klasika.</p> <p>Tri temeljna značenja kulture relevantna za studij sociologije. Ulomci iz Simmelova eseja "Simetrija i društvena organizacija".</p> <p>Pregled sadržaja kolegija. Podjela seminarskih referata i dogovor o načinu rada u nastavi.</p>	<p>D. Inglis and J. Hughson <i>Confronting Culture. Sociological Vistas</i> (2007); P. Smith "Culture in Classical Social Theory" (2001); J. C. Alexander, P. Smith "Strogi program u kulturnoj teoriji. Elementi strukturalne hermeneutike" (2007);</p> <p>G. Simmel "Soziologische Aesthetik" (1896)</p>
2.		<p>Comte kao utemeljitelj značenja <i>kulturnog kapitala</i> (prema A. Gouldneru). Ideje koje pokreću svijet: duhovi triju epoha i (pretpostavljena) pobjeda znanstvenog duha. Comte i Vico. Pozitivističko poimanje kulturnog razvitka u suvremenoj sociologiji. Ukrštanja teološkog, metafizičkog i znanstvenog u Ecovu romanu <i>Ime ruže</i>.</p>	<p>A. Gouldner <i>The Coming Crisis of Western Sociology</i> (1970) ; A. Comte "O tri stupnja društvenog razvoja" (1969); U. Eco <i>Ime ruže</i> (2008)</p>
3.		<p>Spencer i rani evolucionizam. Da li kultura evoluirala? Spencer: od kolektivismu ka individualizmu – liberalizam kao evolucijska nužnost ili kolonijalno nasilje nad drugim kulturama? Kolektivismu i individualizam u suvremenim komparativnim istraživanjima kultura. Reprezentiranje kolektivismu i individualizma u nekim umjetničkim djelima.</p>	<p>L. Coser, <i>Masters of Sociological Thought</i> (1977); J. Fracchia, R. C. Lewontin "Does Culture Evolve?" (1999); R. J. Richards "The Relation of Spencer's Evolutionary Theory to Darwin's" (2002); A. Messudi, A. Whiten, K.N. Laland "Towards a unified science of cultural evolution" (2006); G. Hofstede; G.J. Hofstede <i>Cultures and Organizations</i> (2010)</p>
4.		<p>Intelektualni izvori Tocquevilleove misli o političkoj kulturi. Francuska aristokracija i američka srednja klasa – od uzvišenog prema banalnom i masovnoj kulturi. Odjek Tocquevilleove distinkcije u djelima Bourdieua. Doživljaj(i) Francuske (i Europe) u djelu Marka Twaina.</p>	<p>D. Casajus "Montesquieu, Tocqueville, Durkheim" (1996); A. de Tocqueville <i>O demokraciji u Americi</i> (1995); C. Offe <i>Tocqueville, Weber i Adorno u Americi</i> (2004); H.-D. Meyer "Tocqueville's Cultural Institutionalism" (2003);</p>

			M. J. Mancini "Too Many Tocquevilles: <i>The Fable of Tocqueville's American Reception</i> " (2008); M. Twain <i>The Innocent Abroad</i> (1869)
5.		Marx i Hegel: materijalizam i idealizam u kulturi. Marxovo poimanje kulturnog razvitka čovječanstva – „ <i>Ein Mann kann nicht wieder zum Kinde werden, oder er wird kindisch</i> “. Hefestova kovačnica i kapitalističko pretvaranje svega čvrstog u dim. Kultura kao ideologija. Odjeci Marxova poimanja (građanske) kulture u suvremenim sociološkim djelima. Otuđenje: središnja kočnica kulturnog razvitka modernog čovjeka i društva.	A. Hemingway, ed. <i>Marxism and the History of Art</i> (2006); MEW 43 (1983); D. Inglis and J. Hughson <i>Confronting Culture. Sociological Vistas</i> (2007); D. Kellner "Cultural Marxism and Cultural Studies" (http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/)
6.		Durkheim - Schopenhauer. Durkheim: sveto i profano – žarišta društvene svijesti u epohama mehaničke i organske solidarnosti. Problem funkcionalističkog objašnjenja nacionalne svijesti u industrijskoj epohi: Durkheim i Gellner. Pojam "društvene reprezentacije" (Moscovici). Cervantesovi Don Quijote i Sancho Panza kao predstavnici ključnih polja društvene svijesti (heroizam idealnog i protuteža banalnog).	S. G. Mestrovic (1988) "The social world as will and idea" (; M. Gross "Classical Sociology and the Restoration of Nature" (2010); S. Moscovici "The phenomenon of social representations" (1984); M. de Cervantes <i>Don Quijote</i> (2004).
7.		Weber i Nietzsche. Weber i Goethe: pojam „odabrane srodnosti“. Weber o jedinstvenosti zapadne kulture – od ovozemaljske askeze do dvanaestotonske ljestvice. Weberov orijentalizam. Weberov pogled na Ameriku. Protestantski (npr. John Milton) i katolički autori (npr. Ivan Gundulić) u književnosti.	P. Aspers "Nietzsche's sociology" (2007); R. B. Howe "Max Weber's Electiv affinities" (1978); C. Offe <i>Tocqueville, Weber i Adorno u Americi</i> (2004); L. Zeuner "Theory of Culture" (2001); T. M. Kemple "Weber / Simmel / Du Bois" (2009); A. Matin-Asgari "Islamic Studies and the Spirit of Max Weber: A Critique of Cultural Essentialism" (2004); A. C. Turley "Max Weber and the Sociology of Music" (2001)
8.		Tönnies i pojam <i>volja</i> (još jedan utjecaj Schopenhauera). Dva oblika volje za udruživanjem –	K. Bonner "Reflexivity, Sociology, and the Rural-

		<p><i>zajednica i društvo</i>. Kulturni dualizam i moderno društvo: preobražaj zajednice, ekspanzija (tržišnog) društva. Castellsova reinterpetacija Tönnies: „umreženo društvo“ (kapitalizma) i „komunalna nebesa“ (raznih antiglobalista). Narodnjačka (Mažuranić) i realistička književnost (Ante Kovačić)</p>	<p>Urban Distinction in Marx, Tonnies and Weber" (1998); F. Toennies <i>Zajednica i društvo</i> (2012); C. Adair-Toteff "Ferdinand Tonnies: Utopian Visionary" (1995); M. Castells <i>Moć identiteta</i> (2002); V. Katunarić <i>Rajska zajednica i društveni pakao - sociološka razmatranja</i> (2013)</p>
9.		<p>Simmel 1: sociologijska estetika: od despotske simetrije (u arhitekturi) ka raznolikim oblicima – paralelizam društvenih i kulturnih oblika/obrazaca? Kant i Simmel: sličnosti i razlike u estetskim poimanjima. Utjecaj Simmelova pojma forme na suvremenu sistemsku i mrežnu analizu. Književni i filmski SF u svjetlu ideje o trajnosti /transtemporalnosti društvenih i kulturnih obrazaca: Asimov, Spielberg.</p>	<p>G. Simmel <i>Kontrpunkti kulture</i> (2001); G. Simmel "Soziologische Aesthetik" (1896); D. Frisby, M. featherstone <i>Simmel on Culture</i> (1997);</p>
10.		<p>Simmel 2: ; „Subjektivna“ i „objektivna kultura“ i „tragedija moderne kulture ". „Ženska“ i „muška kultura“. Recepcija rodne podjele u kulturi u suvremenim istraživanjima kulture (Hofstede), posebno feminističkim viđenjima kulture. Virginia Woolf: <i>Vlastita soba, Tri gvineje</i>.</p>	<p>M. Tokarewska <i>Der feste Grund der Unrechenbaren. Georg Simmel Zwischen Soziologie und Literatur</i> (2010); T. Cronan "Simmel's Timeless Impressionism" (2009)</p>
11.		<p>Mannheim, Simmel, Lukacs. Ideologija, utopija i znanost kao oblici društvene svijesti – zasnivanje sociokulturnog relativizma. Utjecaj Mannheima na Gellnerovo poimanje kulture kao vrijednosnog provincijalizma („idiotizma“!) u odnosu na (pretpostavljeni) prosvjetiteljski univerzalizam znanosti. Utopijski krajolici u književnosti (Morus) i ideologije u filmu (američka ideologija u Hollywoodu)</p>	<p>K. Mannheim <i>Ideologija i utopija</i> (2007); C. Curzman and L. Owens "The Sociology of Intellectuals" (2002); K. Kumar "Ideology and sociology: Reflections on Karl Mannheim's Ideology and Utopia" (2006); J. Tanner "Karl Mannheim and Alois Riegle" (2009)</p>
12.		<p>Frankfurtska škola. Horkheimer i Adorno - dijagnoza prosvjetiteljstva i kritika kulturne industrije. Adornova estetika i sociologija: je i moguća poezija poslije Auschwitz? Marcuseova "estetska dimenzija" i utopijska vizija društva. Ursula Le Guin <i>Lijeva ruka tame</i> - Uvod.</p>	<p>D. Inglis and J. Hughson <i>Confronting Culture. Sociological Vistas</i> (2007); C. Offe <i>Tocqueville, Weber i Adorno u Americi</i> (2004); M. Horkheimer, T.W. Adorno <i>Dijlektika prosvjetiteljstva</i> (1989); G. Ray "Conditioning</p>

			Adorno" (2004); T. Ganguly "Profane illuminations and the everyday (2004);
13.		Marx-Labriola-Gramsci. Gramsci: kulturna hegemonija kao temeljni oblik društvene dominacije. Utjecaj Gramscija na Althussera, postmodernizam i kulturalne studije. Primjeri kulturne hegemonije u popularnoj kulturi (primjer anglofonije) i znanosti (primjer „društva znanja“).	A. Gramsci <i>Pisma iz zatvora</i> (1951) ;M. Landy "Gramsci, Passive Revolution, and Media" (2008); T.J. Jackson "The Concept of Cultural Hegemony" (1985)
14.		Veblenov darvinizam: viši društveni ugled i demonstrativna /vidljiva potrošnja – kontroverze oko tumačenja, konstantni ili prolazni oblik potrošačke kulture? Primjena Veblenovih pojmova o potrošačkoj kulturi u suvremenoj sociologiji (npr. fenomen <i>buržujfskih boema</i>). Konzumerizam i industrijski dizajn kao nagovor na potrošnju.	T. Veblen <i>Teorija dokoličarske klase</i> (2008); G. M. Hodgson "On the evolution of Thorstein Veblen's evolutionary economics" (1998); C. Campbell "Conspicuous Confusion?" (1995)

Nastavnik: Dr. sc. Vjeran Katunarić, red. prof.

Seminar			
Red. br.	Datum	Naslov	Literatura
1.		Comte: prvorazredan uzor kulturnog napretka: znanost ili umjetnost?	Ante Fiamengo: <i>Saint-Simon i Auguste Comte</i> . Zagreb: Matica Hrvatska, 1966., 239-297. Egill Arnarson: Profesying Global Justice: Thinkers of the French Revolution on Universal Progress. <i>TRAMES: A Journal of the Humanities & Social Sciences</i> , 2007, Vol. 11, Issue 4, 457-469. /Ebsco/
2.		Spencer: da li ili kako (i) kultura evoluira?	Rudi Supek: <i>Herbert Spencer i biologizam u sociologiji</i> . Zagreb: Matica Hrvatska, 1965., 121-217. Christopher R. Versen,: What's Wrong with a Little Social Darwinism (In Our Historiography)? <i>History Teacher</i> , Aug2009, Vol. 42

			Issue 4, 403-423.
3.		Tocqueville: kultura, aristokracija, demokracija; SAD i Francuska	<p>Alexis de Tocqueville: <i>O demokraciji u Americi</i>. Zagreb: Informator, 1995. (odlomci u dogovoru s nastavnikom)</p> <p>Alexis Charles Henri Maurice Clerel de Tocqueville: Petnaest dana u američkoj divljini. <i>Europski glasnik</i>. 4 (1999), 179-208.</p>
4.		Marx: kultura kao umjetnost i ideologija	<p><i>Karl Marx, Friedrich Engels, Rani radovi</i>. Zagreb: Naprijed, 1976., 364-428.</p> <p><i>Jan Rehmann: Ideology Theory. Historical Materialism, 2007, Vol. 15, Issue 4, 211-239.</i></p>
5.		Durkheim: sveto i profano u društvu i kulturi	<p>Veljko Cvjetičanin, Rudi Supek: <i>Emile Durkheim i Francuska sociološka škola</i>. Zagreb: Naklada Ljevak, 2003. (odlomci)</p> <p>Carlo Tognato: Market Reenchantment. <i>Pensamiento y Cultura</i>, jun2009, Vol. 12, Issue 1, 13-37. (E)</p>
6.		Weber: iznimnost zapadne kulture	<p>Mihailo Đurić: <i>Sociologija Maxa Webera</i>. Zagreb: Matica hrvatska, 1964., 258-302.</p> <p>Afshin Matin-Asgari: Islamic Studies and the Spirit of Max Weber: A Critique of Cultural Essentialism. <i>Critique: Critical Middle Eastern Studies</i>, Fall2004, Vol. 13 Issue 3, 293-312</p>
7.		Toennies: rajaska zajednica i društveni pakao?	Rick Tilman: Ferdinand Toennies, Thorstein

			<p>Veblen and Karl Marx: From community to society and back? <i>European Journal of History of Economic Thought</i> 11:4 579–606 Winter 2004</p> <p>David Inglis: Cosmopolitan sociology and the classical canon: Ferdinand Tönnies and the emergence of global <i>Gesellschaft</i>. <i>The British Journal of Sociology</i> 2009 Volume 60 Issue 4, 813-832.</p>
8.		Simmel 1: Sociologijska estetika; <i>oblik</i> kao nepromjenjivi obrazac društvenih odnosa	<p>George Simmel: <i>Kontrapunkti kulture</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo, 1. (23-112) i 4. poglavlje (207-282)</p> <p>Yoel Regev: Georg Simmel's philosophy of culture: Chronos, Zeus, and in between. <i>European Legacy</i>, Oct2005, Vol. 10 Issue 6, 585-593.</p>
9.		Simmel 2: ; „Subjektivna“ i „objektivna kultura“ i „tragedija moderne kulture“. „Ženska“ i „muška kultura“	<p>George Simmel: <i>Kontrapunkti kulture</i>, 3. poglavlje, str. 165-220</p> <p>Marta B. Calás, The Wedge or the Doorstop? <i>Gender, Work & Organization</i>, May2008, Vol. 15, Issue 3, 298-302.</p>
10.		Mannheim: ideologija i utopija kao oblici društvene svijesti	<p>Karl Mannheim: <i>Ideologija i utopija</i>. Beograd : Nolit, 1968. (odlomci)</p> <p>Charles Kurzman, Lynn Owens: The Sociology of Intellectuals. <i>Annual Review of Sociology</i>, 2002, Vol. 28 Issue 1, 63-90.</p>

11.		Horkheimer i Adorno: prosvjetiteljstvo kao masovna obmana	Max Horkheimer, Theodor Adorno: <i>Dijalektika prosvjetiteljstva : filozofijski fragmenti</i> . Sarajevo : "Veselin Masleša", 1989. (odlomci) Judith Kapferer: Introduction: The Arts and State Power. <i>Social Analysis</i> , Spring2007, Vol. 51, Issue 1, 1-12.
12.		Gramsci: kulturna hegemonija	Antonio Gramsci: <i>Historijski materijalizam i filozofija Benedetto Crocea</i> . Zagreb:Naprijed, 1958. (odlomci); Chen Weigang: Peripheral Justice: The Marxist Tradition of Public Hegemony and Its Implications in the Age of Globalization. <i>Positions</i> , Fall2005, Vol. 13 Issue 2, 329-378.
13.		----- Veblen i počeci potrošačke kulture	----- T. Veblen <i>Teorija dokoličarske klase</i> (2008); G. M. Hodgson "On the evolution of Thorstein Veblen's evolutionary economics" (1998); C. Campbell "Conspicuous Confusion?" (1995)